

Datastrukturer, procedurrell- och dataabstraktion

Human Centered Systems
Inst. för datavetenskap
Linköpings universitet

Översikt – 5 delar

- Fysisk talrepresentation och teckenkodning
- Datastrukturer och strukturdelning
- Modellering och abstraktion
- Abstrakta datatyper (ADT)
- Procedurell abstraktion och högre ordningens funktioner

Relaterade avsnitt: LP 5,6,15, 17 PL 11.1-11.3

1: Fysisk representation

Binär, oktal och hexadecimal representation

- Datorn representerar "allt" som **binära tal**, dvs sekvenser av 0 och 1
 - det binära positionssystemet: $2^0, 2^1, 2^2, \dots$
- Jämför decimala positionssystemet:
 - Decimalt: $234 = 2 \cdot 10^2 + 3 \cdot 10^1 + 4 \cdot 10^0$
 - Basen är 10
 - Varje position har en viss vikt 0, 1, 2 ... (från vänster)
- Programmering: normalt Hex och oktalt (istället för binärt)

234 uttryckt i andra system

Decimalt: $234 = 1 \cdot 2^7 + 1 \cdot 2^6 + 1 \cdot 2^5 + 0 \cdot 2^4 + 1 \cdot 2^3 + 0 \cdot 2^2 + 1 \cdot 2^1 + 0 \cdot 2^0$

Binärt 11101010

Binärt 011 101 010

Oktalt: 3 5 2

Decimalt $234 = 3 \cdot 8^2 + 5 \cdot 8^1 + 2 \cdot 8^0$

Binärt 1110 1010

Hex: E A

Decimalt $234 = 14 \cdot 16^1 + 10 \cdot 16^0$

Oktalt och hexadecimalt i Python


```
>>> 0352
234
>>> 0xEA
234
>>> 0xEA + 0352
468
>>> 0359
File "<stdin>", line 1
0359
  ^
SyntaxError: invalid token
>>> 0xEA.45
File "<stdin>", line 1
0xEA.45
  ^
SyntaxError: invalid syntax
>>> 0xEA & 0xF
10
>>> '%X' % 234
'EA'
```

Tal är tal...oavsett
kodning

9 inte oktal

inga decimaler

OBS: skilj på hur datorn
representerar fysiskt
och Python's **literals**...
här visas literals – inte **fysisk
representation**

www.unicode.org

<http://wikipedia.org>

- Unicode en global teckenmängd
 - ➔ men ingen datorrepresentation specificerat
 - ➔ U+xyzu där xyzu är hexa-decimaltal (16-bit)
- Flera kända implementationer finns
 - ➔ Unicode Transformation Format: UTF-8, UTF-16, ...
 - ➔ Universal Character Set: UCS-2, UCS-4, ...
- Unicode-nivån är bättre än konkret teckenkodning
 - ➔ Exportera till specifik kodning vid I/O istället

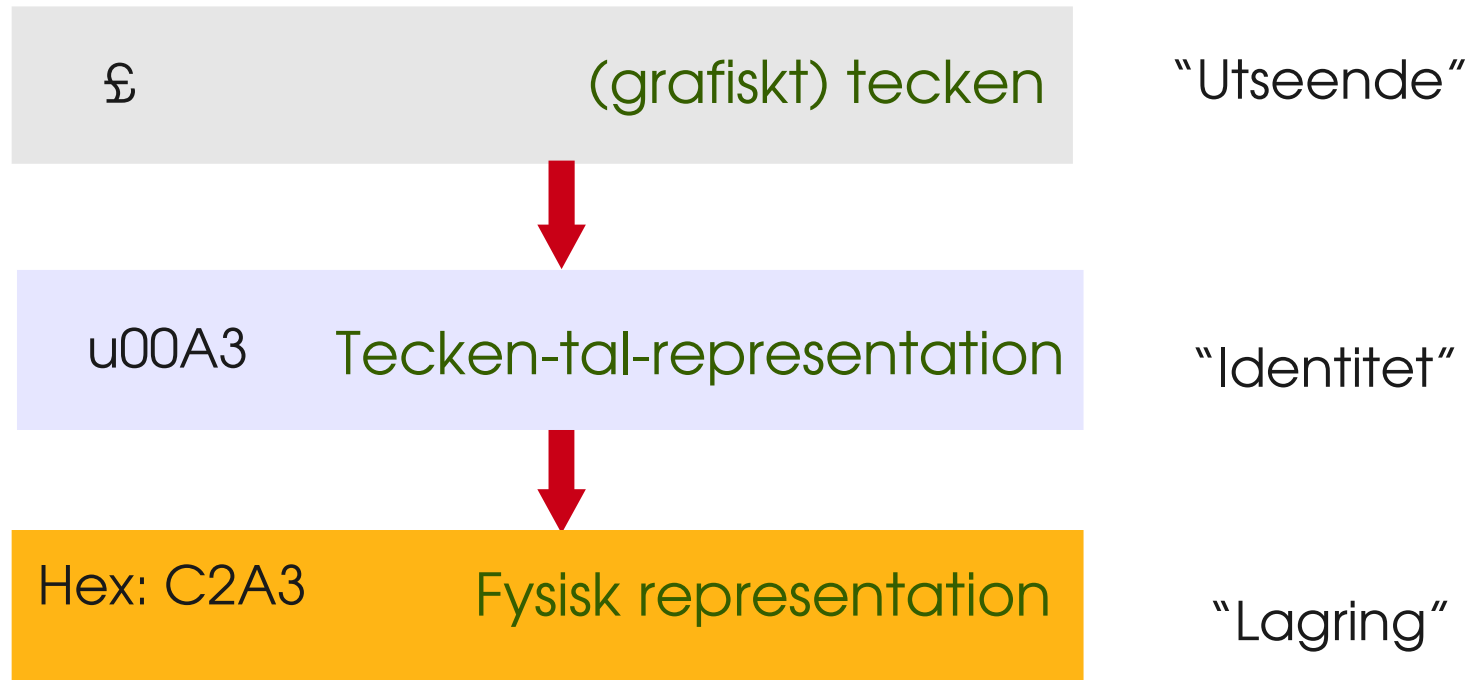
Bättre

```
>>> print u'\u00A3'  
£  
>>> print '\xc2\xa3'  
£
```

Sämre

Mer om teckenkodning

Exempel: Teckenkodning i Python

```
>>> print u'\u00A3'
```

```
£
```

```
>>> print '\xc2\xa3'
```

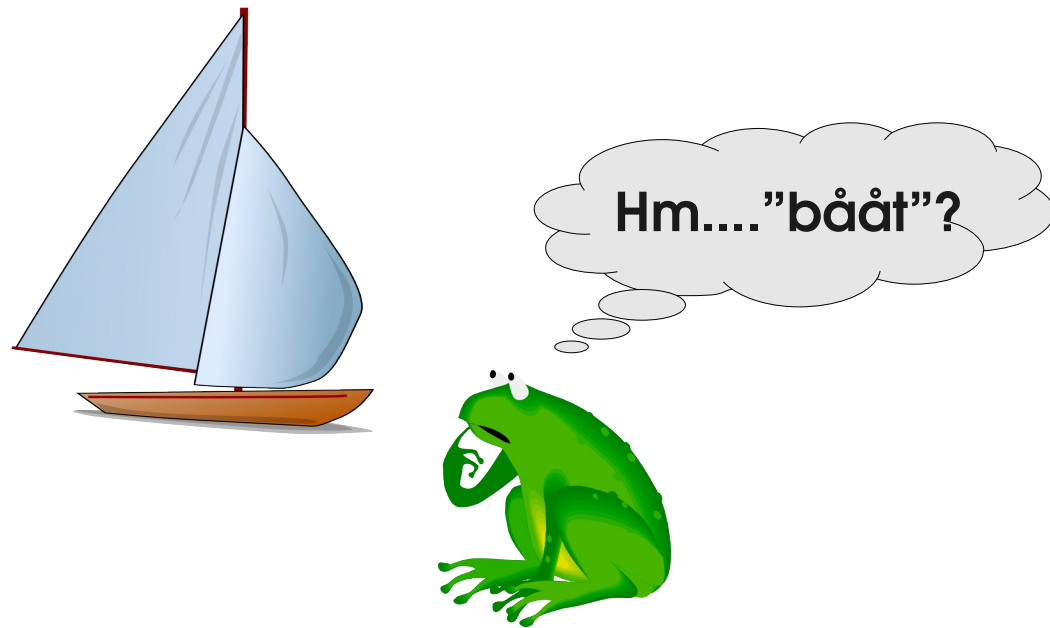
```
£
```

← Anger unicode-tecknet
Föredra när det går!

← Anger UTF-8-kodningen direkt
Ger plattformsbberoende –
rätt tecken endast på UTF-8-
datorer

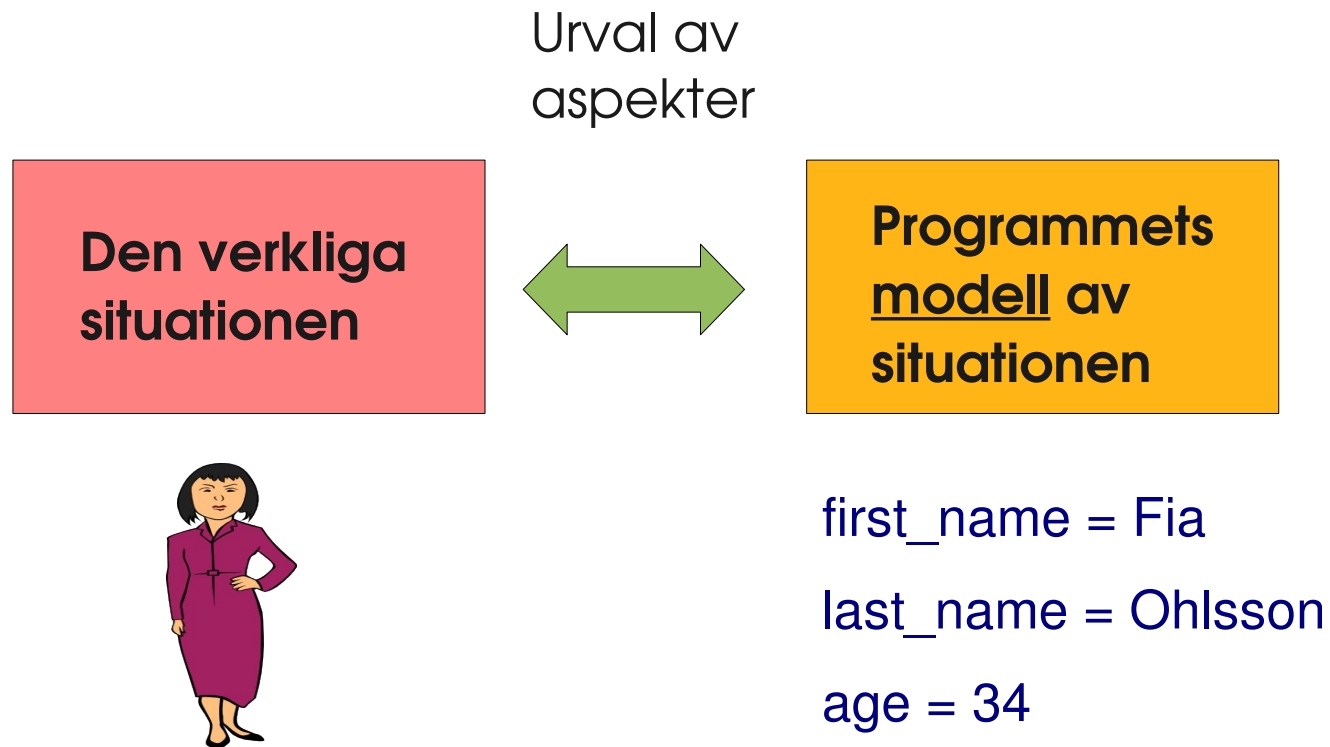

2: Modellering och abstraktion

Modellering

Abstraktion

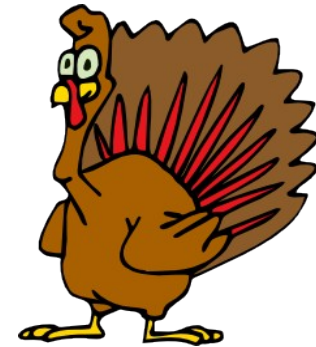
- Tankemässig generalisering från objekt
- Information om är mer eller mindre konkret/abstrakt
 - bilen är **röd**
 - fåglar har **vingar**
 - cyklar har **två hjul**
 - Emil är **man**; Maria E en **kvinna**

Organism

Varelse

Djur

Fågel

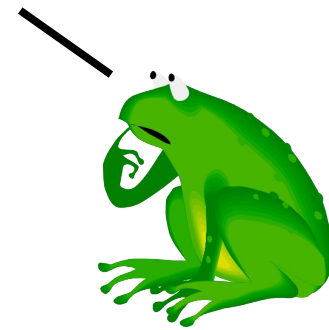

Viktiga grundbegrepp

- Program löser en **uppgift**
- Situationen för uppgiften måste **modelleras**
- Programmering med bra **abstraktion** gör lösningen enkel och begriplig

*Tänk om jag skulle göra ett program utan specifik uppgift, som inte modellerar något och som saknar abstraktion...**det vore väl kul!?***

3: Datastrukturer och strukturdelning

Begreppet objekt/datastruktur

- LP-boken använder **objekt** synonymt med **data**
 - ➔ Objektstrukturer kanske bättre...men mindre standard
- Ett programs datastruktur är den representation vi väljer när vi **modellerar** verkligheten
- Våra byggstenar är objekt/datatyperna i programmeringsspråket
- Datastrukturen väljs utifrån vad som är praktiskt för programmet/programmeraren
- Enkelhet och effektivitet nyckelord

Hur bestämma datastrukturer?

- Studera tillämpningen
- Identifiera lämpliga datatyper
- Välj ut vilka aspekter i tillämpningen som ska modelleras
- Sammansatta strukturer: välj ut de ingående delarna och hur man bäst sätter samman dem
- Identifiera vilka operationer som ska stödjas av strukturen (jmf. ADTer strax)

Strukturerad modellering

document.py:

```
load_file(path)
find_lines(word, document)
```

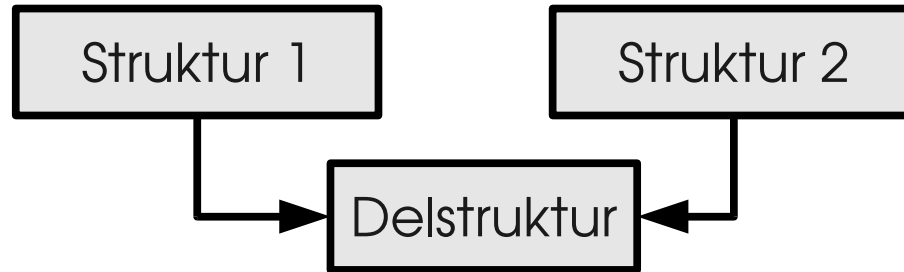
```
>>> doc = load_file('my-doc.txt')
>>> print doc
[['Detta', '\xc3\xa4r', 'ett',
'test.'],...['Test', 'igen!']]
>>> lines = find_lines("test",
doc)
>>> print lines
[0, 7]
```

- Hur representera en textfil internt i ett program?
- Förslag: **lista av listor av strängar**
- Strukturen stödjer vissa funktioner bra men inte alla
- Begriplig struktur
- Lite ineffektivt att t ex söka på ord/strängar...men fungerar

Strukturdelning

- Används när **samma data** finns i **flera roller**
- Användbart när samma information ska finnas i flera kontext
 - T ex samma "person" ingår i flera "projekt"
- Strukturdelning undviks med kopiering
 - Viktigt att vi inte strukturerar av misstag!
- Vanlig avancerad form av datastrukturering

Exempel på strukturdelning

```
>>> person1 = {"name": "Fia", "age" : 34}
>>> person2 = {"name": "Olle", "age" : 36}
>>> person3 = {"name": "Stina", "age" : 22}
>>> members1 = [person1, person3]
>>> members2 = [person1, person2]
>>> person1["age"] = 35
>>> members1
[{'age': 35, 'name': 'Fia'},
 {'age': 22, 'name': 'Stina'}]
>>> members2
[{'age': 35, 'name': 'Fia'},
 {'age': 36, 'name': 'Olle'}]
```

Exemplet utläst: vi har två listor som representerar medlemmar (i t ex projekt). Samma personer förekommer i flera av listorna. Genom att dela struktur kan vi ändra personernas data globalt enkelt.

Källkodsexempel: lexicon.py

```
lexicon = new_lexicon()
add_term('ro', lexicon)
add_form('rodde', 'ro', lexicon)
add_form('ror', 'ro', lexicon)
add_form('roende', 'ro', lexicon)
print get_term('ror', lexicon)
print get_term('rodde', lexicon)
```



```
('ro', ['rodde', 'ror', 'roende'])
('ro', ['rodde', 'ror', 'roende'])
```

dictionary-struktur:

Nycklar

ro
rodde
ror
roende

Värde

('ro',
'rodde', 'ror', 'roende'))

4: Abstrakta datatyper (ADT)

Begreppet Abstrakt datatyp (ADT)

- Egna införda funktioner för en viss typ av data – kallas ADTn **primitiva operationer/primitiver**
- I Python lämpligen i en egen modul
- Arbetsätt:
 - Bestäm datastruktur
 - Bestäm primitiver
 - Implementera primitiverna
- Styrkan med en ADT är att **internt dataformat kan ändras** utan att påverka anropande källkod
- Anropande källkod kan inte heller ändra dataformatet vilket gör ger en ökad säkerhet

Vanliga primitiver i en ADT

- **Konstruktörer**: skapar ett nytt ADT-objekt
- **Selektorer**: väljer ut delar ur ADTn
- **Igenkännare**: testar om ett okänt objekt tillhör en viss ADT
- **Iteratorer**: går igenom alla delelement i en ADT
- **Modifikatorer**: förändrar datat som finns i en viss ADT

Exempel på ADT: person

person.py

```
def create(name, age)
def set_name(p, name)
def get_name(p)
def set_age(p, name)
def get_age(p)
def has_same_name(p1, p2)
def has_same_age(p1, p2)
```

Testkod:

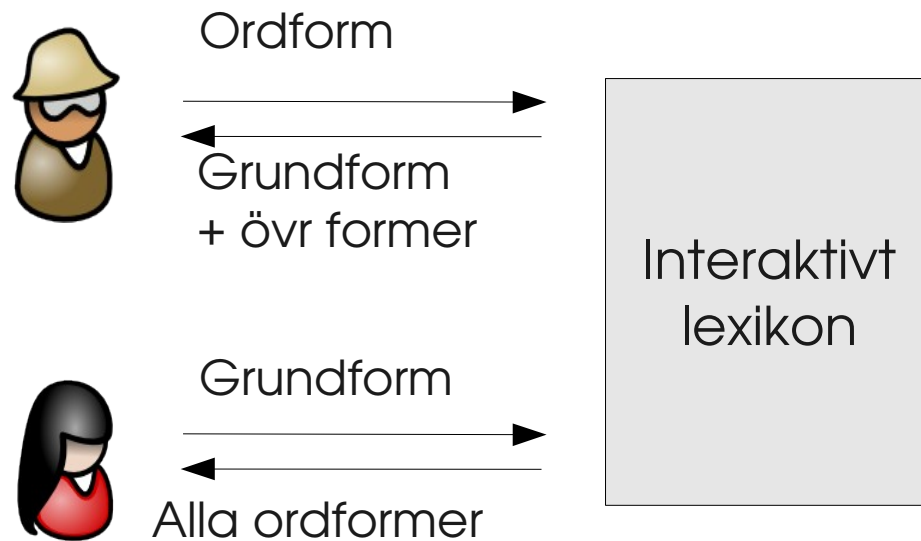
```
p1 = create("Micke", 44)
p2 = create("Bosse", 44)
p3 = create("Karin", 30)
p4 = create("Micke", 30)
print has_same_name(p1, p2)
print has_same_age(p1, p2)
print has_same_name(p1, p4)
```


False
True
True

Exempel-2: lexikon.py

- Lexikon: uppslagning baserat på förekomst mot grundform
- Vi vill att man ska kunna slå upp på valfri form
- Lexikonet ska ha **en informationspost** per ord

Exempel på förfrågningar:

“Vilka ordformer finns för ordet 'ror'?”

“Vilka ordformer finns för ordet 'rodde'?”

ADT lexikon.py

lexikon.py:

```
new_lexicon()
add_term(concept, lexicon)
add_form(form, concept, lexicon)
get_term(form, lexicon)
get_all_forms(lexicon)
```

```
lexicon = new_lexicon()
add_term('ro', lexicon)
add_form('rodde', 'ro', lexicon)
add_form('ror', 'ro', lexicon)
add_form('roende', 'ro', lexicon)
print get_term('ror', lexicon)
print get_term('rodde', lexicon)
```


Datastrukturen beror på implementationen, t ex:

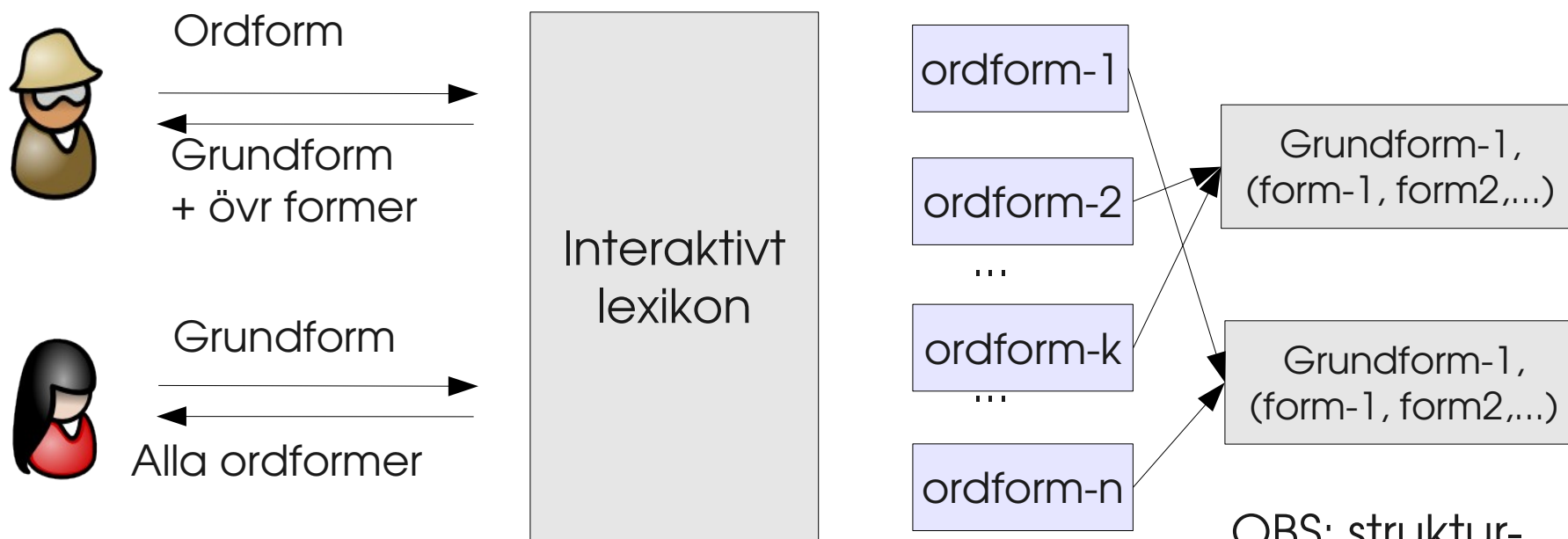
```
('ro', ['rodde', 'ror', 'roende'])
('ro', ['rodde', 'ror', 'roende'])
```

- ADT med operationer för att
 - skapa ett lexikon
 - Lägga till ord/böjningar
 - Slå upp ord/böjningar
- Varje begrepp kallar vi en "term" i lexikonet
- Grundordet för concept
- Böjningar för "forms"

Datastruktur för ADTn lexikon.py

Intern datastruktur:
en dictionary där alla böjnings-
former är nycklar.

OBS: struktur-
delning

5: Procedurell abstraktion och högre ordningens funktioner

Hm har jag gjort funktioner av lägre ordning tro...!?

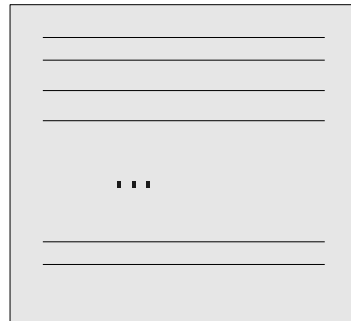
Procedurell abstraktion med funktioner

- Ytterligare en (mer komplex) kontrollstruktur
- **Namngivet** källkodsblock
 - **deklareras** ungefär som en variabel
 - vi **anropar** subprogrammet (eng invoke)
 - vi kan skicka med **parametrar**
 - kontrollen **returneras** när subprogrammet kört klart
- Kallas även *subrutiner* (eng subroutines)
- De flesta programmeringspråk har någon form av subprogram-konstruktion

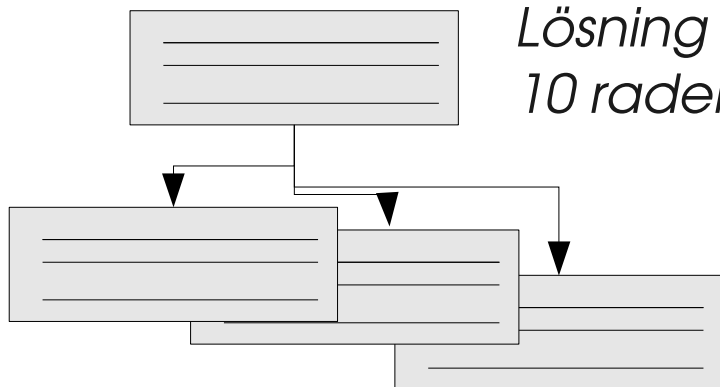
Varför abstrahera med funktioner?

Allt som en funktion

Lösning
50 rader

Uppdelning i flera funktioner

Lösning
10 rader

- Uppdelning av problem i delar
- Det totala problemet löses på en abstraktare nivå
 - ➔ genom anrop till underprogram
- Införande av funktioner innebär **abstraktion** av lösningens *beskrivning*
- *Generalitet: samma kod kan återanvändas*

Ökad läsbarhet...har vi redan provat på

Exempel på huvudprogram:

```
Input = read_input()
results = calculate_results()
present_results(results)
```

- Huvudprogrammet liknar pseudokoden
- Enkelt för en oinsatt att hitta in i källkoden
- Ändringar kan ske utan att förstå hela programmet
- Delar upp programmet i funktionella **delproblem**

Polymorfism – ett sätt att öka återanvändningen

```
def intersect(list_a, list_b):  
    res = []  
    for el in list_a:  
        if el in list_b:  
            res.append(el)  
    return res
```

- Generella funktioner ger återanvändbar kod
- Delar upp programmet i abstrakta och konkreta delar

```
intersect([1,2,3,4],[0,2,4,6])  $\implies$  [2, 4]  
intersect([1,2,3,4],(0,2,4,6))  $\implies$  [2, 4]  
intersect(['a','b','c','d'],'Acdfgh')  $\implies$  ['c', 'd']
```


Funktioner är objekt

```
>>> def foo(): pass
>>> foo
<function foo at 0x83370d4>
```

- Funktioner är objekt liksom alla andra objekt
 - vi kan skicka runt dem i ett program
 - de har en identitet
 - olika namn kan ha samma identitet/funktionsobjekt
- Funktioner är speciella för att de kan evalueras m a p attribut - [apply/call](#)-funktionen
- Genom att skicka runt funktioner ökar vi den procedurella abstraktionen

Exempel: hantering av funktionsobjekt

```
>>> def add_one(x): return x + 1
...
>>> fn = add_one
>>> fn(3)
4
>>> apply(add_one, [9])
10
>>> args = [9]
>>> fn(*args)
>>> 10
```


Högre ordningens funktioner

- Funktioner som hanterar funktionsobjekt
- Två typer
 - ➔ Funktionsobjekt skickade som parametrar till funktionen
 - ➔ Funktionsobjekt returneras av funktionen
- Python har inbyggdt stöd för HO-programmering
 - ➔ Varargs
 - ➔ Referens till funktionsobjektet via namnet
 - ➔ Inbyggda HO-funktioner för listor: map, filter, reduce
 - ➔ Lambda – för att göra enkla funktionsobjekt direkt på raden

Anonyma funktioner: lambda-uttryck

```
lambda <param-1>, <param-2>...<param-n>: <expression>
```

- Lambdauttryck kan användas för att skapa funktionsobjekt utan att införa ett namn
 - med lambda kan vi tilldela vanliga variabler funktionsobjekt
- Lambdauttryck är **uttryck** inte ett satsblock
- Användbara t ex när man vill skapa mindre funktionsobjekt tillfälligt eller för att skicka med i anrop

Exempel på lambdauttryck

```
>>> times = lambda x1, x2: x1 * x2
>>> times(3,4)
12
>>> plus = lambda x1, x2: x1 + x2
>>> operators = [times, plus]
>>> for fn in operators: fn(3,4)
12
7
```


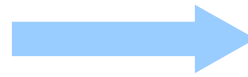

Hur använda funktioner som objekt?

```
def sum_pow(max, exp):  
    result = 0  
    for i in xrange(1, max):  
        result += pow(i,exp)  
    return result
```

```
def sum_divide(max, div):  
    result = 0  
    for i in xrange(1, max):  
        result += i / float(div)  
    return result
```

```
print sum_pow(12, 6)  
print sum_divide(12,6)
```



```
3749966  
11.0
```

Hur kan vi "bryta ut" den gemensamma strukturen i sum_pow och sum_divide?

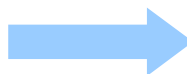

Funktioner som parametrar – högre ordningens funktioner

```
def sum_function(max, arg, sum_fn):  
    result = 0  
    for i in xrange(1, max):  
        result += sum_fn(i, arg)  
    return result
```

- Vanliga parametrar
- Anrop sker genom att ange parametern som funktionsnamn
- “Generisk funktion”
- Viktig konstruktion!

```
print sum_function(12, 6, pow)  
div_float = lambda x,y: x / float(y)  
print sum_function(12, 6, div_float)
```



```
3749966  
11.0
```


okänd argumentlista – med varargs *

Scenario: vi samlar in funktionsobjekt, som ska appliceras senare. Den funktion som appliceras vet ofta inte vilka argument som krävs.

Lösning: varargs *

```
def run_all(fn_list, args_list):  
    results = []  
    for (fn,args) in zip(fn_list, args_list):  
        result =fn (*args)  
        results.append(result)  
    return results
```

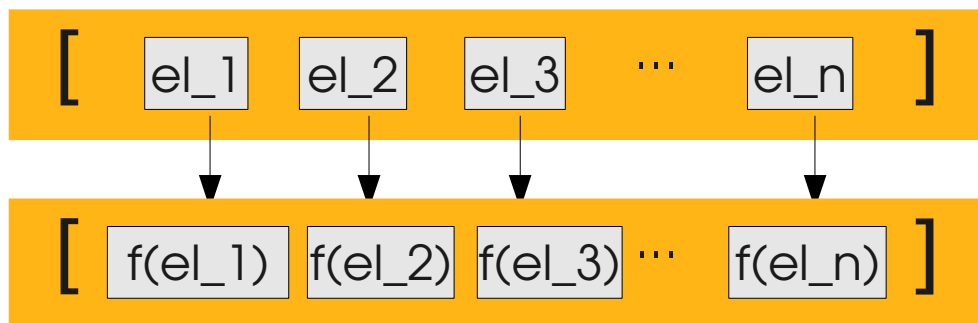
```
plus = lambda x,y: x + y  
mult = lambda x,y: x * y  
inv = lambda x: 1 / float(x)  
  
print run_all([plus, mult, inv],  
              [(2,3),(6,8),(13,)])
```



```
[5, 48, 0.076923076923076927]
```


Map


```
>>> add_one = lambda x: x + 1
>>> map(add_one, [1,2,3,4])
[2, 3, 4, 5]

>>> pair_sum = lambda x,y: x + y
>>> map(pair_sum, [1,2,3,4], [4,3,2,1])
[5, 5, 5, 5]

>>> map(pair_sum, "aha", "boa")
['ab', 'ho', 'aa']
```

- Applicera given funktion på varje element i listan
- Generellt flera listor – iterera genom alla listor parallellt
- Antal argument till funktionen = antal listor
- Olika antal element ger None där element saknas
- Returnerar en lista

Exempel: map

```
def create_function_table(fn, min, max):  
    return dict(map(fn, range(min, max)))
```

```
square = lambda x: (x, x ** 2)  
print create_function_table(square, 1, 6)
```

```
cube = lambda x: (x, x ** 3)  
print create_function_table(cube, 1, 6)
```



```
{1: 1, 2: 4, 3: 9, 4: 16, 5: 25}  
{1: 1, 2: 8, 3: 27, 4: 64, 5: 125}
```


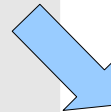
Returnera funktionsobjekt

inc.py: skapar increment-funktioner dynamiskt, jmf ++-operatorn

```
def inc(number):  
    return lambda x: x + number
```

```
inc_one = inc(1)  
inc_two = inc(2)  
inc_three = inc(3)
```

```
print inc_one(7)  
print inc_two(7)  
print inc_three(7)
```



```
8  
9  
10
```

- Vi kan skapa lambda-uttryck dynamiskt
- Funktioner som genererar funktioner
- Binda variabler och/eller kombinera funktioner dynamiskt

Summering

- Tal lagras binärt i en dator
 - ➔ Hexkod och oktal kod smidig notation
- Tecken kodas som tal och representeras binärt fysiskt
 - ➔ Unicode och UTF-8
- Modelling och abstraktion – nyckelbegrepp
- Datastrukturer med t ex strukturdelning för modellering
- ADTer för att gömma/abstrahera representationen
- Procedurell abstraktion för läsbarhet och generalitet
 - ➔ Högre ordningen funktioner och polymorfism ger generalitet